

UDDANNELSE

© Trine Juncher Jørgensen

Saffiorfimmittuusup
Jesper Ellekjær
inuusuttut tallimat
Nunatsinneersut
saffiorfimmittuusup
ajoqersuuppai.

Leder af
smedeværkstedet Jesper
Ellekjær sætter de fem
unge fra Grønland ind
i de opgaver, der er på
værkstedet.

Socialøkonomi i Grønland

I december 2017 besøgte en delegation fra Departementet for Sociale anliggender, Justits, Familie og Ligestilling en række socialøkonomiske virksomheder i Danmark deriblandt Grennessminde i Taastrup. Formålet var at indsamle erfaringer fra socialøkonomi i Danmark. I februar 2018 inviterede daværende socialminister Sara Olsvig, en delegation bestående af repræsentanter fra Dannerhuset, Grennessminde i Taastrup og advokatkontoret Foldschack, Forchhammer, Dahlager & Barfod til Nuuk. Delegationen mødtes med politiske repræsentanter, embedsværket og repræsentanter fra erhvervslivet herunder Air Greenland, CSR Greenland, Grønlands Erhverv, Usisaat Aps. og Royal Greenland.

Der blev desuden holdt et offentligt møde.

I juni 2018 besøgte borgmester Asii Chemnitz Narup Grennessminde i Taastrup. I den forbindelse blev en samarbejdsaftale mellem Kommuneqarfiq Sermersooq, Ejendomsfonden Grennessminde i Taastrup og Advokatpartnerselskabet Foldschack, Forchhammer, Dahlager og Barfod underskrevet. I marts 2019 ankom de første fem elever fra Grønland til Grennessminde. De skal være en del af virksomheden i tre måneder. Derefter skal de tilbage til Grønland og være med til at starte en socialøkonomisk virksomhed op i Tasiilaq.

Unge uddannes på socialøkonomisk virksomhed

Fem unge fra Tasiilaq og Nuuk er netop ankommet til den socialøkonomiske virksomhed Grennessminde i Taastrup. De kommende tre måneder skal de bage brød, dyrke grøntsager, producere knagerækker og passe dyrene som led i deres opkvalificerings- og uddannelsesforløb.

■ SOCIALØKONOMI

Trine Juncher Jørgensen
trine@sermitsiaq.gl

Med et fast tag i Maria Uitsatikitseqs jakke går Arnartaq Løvstrøm frem mod hesten med en gulerod liggende på den udstrakte håndflade. Hun griner og lukker øjnene, da hesten forsigtigt snupper guleroden.

Fem unge fra Tasiilaq og Nuuk skal de kommende tre måneder arbejde på den socialøkonomiske virksomhed Grennessminde i Taastrup vest for København, som et led i den samarbejdsaftale Kommuneqarfiq Sermersooq og Grennessminde indgik i juni 2018. Med de unge er også projektleder i Grønland Nivi Bark Hansen, der skal være med til at forankre socialøkonomien i en grønlandsk kontekst, når de tre måneder er overstået.

Socialøkonomi i praksis

20-årige Thala Michelsen er en af de unge, der gennem Majoriaq har fået mulighed for et uddannelsesophold på Grennessminde.

– Jeg meldte mig til, fordi jeg gerne ville prøve noget andet. Jeg vil meget gerne arbejde med dyreholdet. Jeg kan godt lide dyr. Jeg ved ikke endnu, hvordan jeg skal bruge det bagefter, men jeg tænker, at jeg kommer til at lære en masse.

På Grennessminde er grønlandskfødte Laila Vetterlain koblet på projektet, så de unge får en god start. Hun arbejder i virksomhedens cafe i Valby, men har tidligere skrevet projekt om socialøkonomi i Grønland.

– De unge kommer til at lære om socialøkonomi i praksis. De får lov at prøve de forskellige værksteder og dermed forskellige retninger i livet. Flere har allerede interesse for madlavning og dyrehold, som de kan arbejde videre med og dygtiggøre

sig her på Grennessminde, fortæller Laila Vetterlain.

Grennessminde er en virksomhed, der med et stærkt socialøkonomisk fokus, har stor erfaring med at få unge med særlige behov i beskæftigelse og uddannelse. De unge tilknyttes for eksempel bageriet, smedeværkstedet, gartneriet, cafeen eller dyreholdet. Her uddanner de sig og arbejder, som i en almindelig virksomhed. Det, som de unge producerer, sælges efterfølgende til både virksomheder og private på almindelige markedsvilkår.

For eksempel er Grennessminde kendt for sit økologiske bageri, der dagligt leverer brød ud af huset. Dertil leverer køkkenet

frokostordninger samt mad til firmafester, receptioner og runde fødselsdage.

I smedefabrikken produceres stel til trækvogne i Zoologisk Have, knager og hylder til daginstitutioner og skraldespandstativer til køkkener, børnehaver og skoler.

Indtægterne fra salget af varer ryger tilbage i den socialøkonomiske fond til udvikling af nye projekter. For de unge giver det en stor tilfredsstillelse, at de er med i en virksomhed, der skaber produkter, der har en markedsverdi.

Forankring i Grønland

Det er første gang, at grønlandske elever er på ophold på Grennessminde. Samarbejdsaftalen mellem Kommuneqarfiq Sermersooq og Grennessminde skal sikre, at den socialøkonomiske indsats i Grønland bliver bæredygtig, så den er forankret i Grønland på grønlandske hænder og integreres med de projekter og aktiviteter, der er i forvejen.

– Det er vigtigt at pointere, at der er tale om en socialøkonomisk indsats iværksat af Kommuneqarfiq Sermersooq, implementeret af grønlandske aktører og det grønland-

ske erhvervsliv med danske specialister som partnere. Der er således ikke tale om et projekt, der iværksættes og implementeres fra Danmark. De danske partnere som os vil spille en større rolle her i opstarten af projektet, men vi udfases i takt med, at de grønlandske aktører klædes på med viden og erfaring til at bære den socialøkonomiske indsats videre, fortæller direktør ved Grennessminde Hanne Danielsen, der er i dialog med flere fonde om finansiering af et socialøkonomisk sekretariat i Nuuk og en socialøkonomisk virksomhed i Tasiilaq, der efter planen skal åbne på byens runde fødselsdag i august.

Erhvervspartnerne

Indtil videre har to erhvervspartnerne valgt at bakke op om det socialøkonomiske projekt. Den ene er Inuk Hostels i Nuuk og den anden er Air Greenland.

– Vi er først og fremmest gået med i arbejdet omkring projektet med Grennessminde på grund af vores CSR indsats. Vi synes, at projektet er godt i tråd med vores mål om at tage aktivt ansvar for samfundets udvikling og uddannelsesniveaue i tæt samarbejde med det øvrige erhvervsliv, offentlige myndigheder og frivillige organisationer, siger kommerciel direktør i Air Greenland, Maliina Abelsen.

– Formålet med Grennessmindeprojektet er blandt andet at synliggøre, hvordan socialøkonomi kan være med til at løse sociale problemer. Vi ønsker som en del af projektet at være med til at inspirere til socialøkonomi ved at belyse, hvordan Kommuneqarfiq Sermersooq og Grennessminde, er med til at skabe jobs og trivsel for unge mennesker på kanten af arbejdsmarkedet.

– I Air Greenland arbejder vi desuden altid målrettet med at udvikle og inkludere befolkningen i turismeudviklingen. En af visionerne i projektet er netop at etablere et socialøkonomisk turistcenter og fremme turismen. Derudover er ønsket at skabe arbejdspladser til unge, der står udenfor arbejdsmarkedet herunder beskæftigelse som turistguider og formidlere af Grønlands (lokal)historie samt øvrige fortællinger fra Grønland. Denne vision falder rigtigt godt i tråd med de øvrige indsatser Air Greenland kontinuerligt arbejder med blandt andet gennem et tæt samarbejde med Visit Greenland og øvrige turismeaktører i landet.

© Trine Juncher Jørgensen

Arnartaq Løvstrøm Uummannami inunngorsimavoq, ukiunili kingullerni Nuummi meeqqat angerlarsimaffianni Angerlarsimaffimmi Ajami najugaqarluni. Taassuma Grennessmindemiinnini iggavimmi sulinissamut pikkorinnerulernissaminut periarfissatut isigaa. Ullut ilaanni neriniartarfimmi imaluunniit naatitsivimmi, taama ittunik Nunatsinni pilersitsisoqarsinnaappat sulilernissani takorloopaa.

Arnartaq Løvstrøm er født i Uummannaq, men har de senere år boet på børnehjemmet Angerlarsimaffik Aja i Nuuk. Hun ser opholdet på Grennessminde som en mulighed for at blive bedre i et køkken. Drømmen er en dag at arbejde på en restaurant eller måske et gartneri, hvis det kunne etableres i Grønland.

Inuusuttut suliffeqarfinni ikiortarialinnut sullissivinni ilinniagaqartut

Inuusuttut tallimat Tasiilameersut Nuummeersullu suliffeqarfimmu innuttaasunik ikiortarialinnik sullissivimmu Grennessmindemu Taastrupimiittumut tikeqqammerput. Qaammatini tulluuttuni pingasuni piginnaangorsarnerminnut ilinniagaqarnerminnullu atatillugu iffioortassapput, naatitanik naatitsisassallutik, nivinngaavinnik sanaartussallutik aamma uumasunik paarsissallutik

IKIORTARIALINNIK SULLISSINEQ

Trine Juncher Jørgensen
trine@sermitsiaq.gl

Arnartaq Løvstrømip Maria Uitsatikitsip kavaajaa tigummiitigalugu tallimini siaarsimasumi kuloruujumik itummaminii-titaqarluni hiisti ornippaa. Hiistip mianersorluni kuloruuju kiimmagu illalajaatigaluni sequngerpoq.

Kommuneqarfik Sermersuup aamma Grennessmindep juunimi 2018-imi isumaqatigiissutaannut atatillugu, inuusuttut tallimat Tasiilameersut Nuummeersullu qaammatini tulluuttuni pingasuni ikiortarialinnut suliffeqarfimmi Grennessmindemi Københavnip kitaani Taastrupimiittumi sulissapput. Suliniummi Nunatsinni aqutsisoq Nivi Bark Hansen inuusuttunut angalaqataavoq, taassuma qaammatit pingasut qaangiutereerpaata, ikiortarialinnut sullissivik Nuatsinni atuutilersitseqataaffigissavaa.

Ikiortarialinnik sullissineq

20-nik ukiulik Thala Michelsen inuusuttunut Majoriaq aqutitigalugu Grennessmindemi ilinniagaqarinnissamut periarfissinneqarsimasunut ilaavoq.

– Allamik misileerusullunga soqutiginnillunga nalunaarama. Uumasunik suliaqartunut suleqataarusuttorujussuuvunga. Uumasut nuannareqaakka. Tamatumani ilikkakakka maaneereernerma kingorna qanoq atussanerlugit sulil naluara, eqqarsarpungali ilikkagaqarlussallunga.

Kalaaleq Laila Vetterlain Grennessmindemi suliniummi peqataatinneqarpoq, inuusuttut taamaalillutik aallartilluarnissammata. Taanna suliffeqarfiup kaffisorniararfiani Valbyimiittumi sulisuvoq, siusinerusukkulli Nunatsinni ikiortarialinnik sullissineq pillugu pilersaarusiukkamik allaaserinnissimalluni.

– Ikiortarialinnik sullissineq inuusuttut piviusumi ilinniagaqarfigissavaat. Sulliviit assigiinngitsut misilissavaat taamalu inuunermi sammiviit assigiinngitsut misilissalugit. Arlallit nerisassiornermut uumasuteqarnermullu soqutigisaqareerput, maanilu Grennessmindemi ingerlateqqissinnaallugit pikkoriffiginerulersinnaallugillu, Laila Vetterlain oqarpoq.

Grennessminde suliffeqarfiuvoq ikiortarialinnut aallussilluartoq, inuusuttut immikut pisariaqartitsisut sulilersinnissaannut ilinniagaqalersinnissaannullu misilittagaqarluartoq. Inuusuttut soorlu iffioorfimmi, saffioorfimmi, naatsiivileriffimmi, kaffisor-

niartarfimmi imaluunniit uumasuteqarnermik misilittinneqartarput. Tassani ilinniagaqartarput sulisarlutillu, sullivimmi nalinginnaasumisulli. Inuusuttut tunisassiat naammassigaangata suliffeqarfinnut inuinnarullu niuernerme nalinginnaasutut tuniniarneqartarput.

Soorlu Grennessminde akoorutissaqanngitsunik iffioortarnermigut tusaamaneqarpoq, taakkulu ullut tamassa avammut tunineqartarlutik. Taamattaq iggavik ulloqqasiutissanik suliaqartarpoq kiisalu suliffeqarfiit festernerinut, ilasseqatigiissiternut akunnaalliliillunilu inuussiortunut nerisassioartarluni.

Saffioorfimmi Uumasuusivissuarmi qamuteeqqat uniartakkat saanii, meeqqerivinnut nivinngaaviit ilisiviillu aamma eqqaavinnut naateqqaviit iggavinnut, meeqqerivinnut atuarfinnullu suliarineqartarlutik.

Tunisassianik tuniniaanermit isertitat ikiortarialinnut sullissiviup aningaasaateqarfianut utertinneqartarput, suliniutinik nutaanik ineriartortitsisoqarsinnaaniassammata. Inuusuttut suliffeqarfimmi tunisassianik nioqutissiatut allatulli akilinnik pilersitseqataasarnertik naammagisimaarluartarpaat.

Nunatsinni pilersinniarneqartoq

Grennessmindemi kalaallinik siullerpaa-mik ilinniartoqarpoq. Kommuneqarfik Sermersuup aamma Grennessmindep isumaqatigiissuteqarnerisigut qulakkeer-niarneqarpoq, Nunatsinni ikiortarialinnut sullissinerup immi-nut napatissinnaalernissaa, taamaalilluni Nunatsinni atorneqaler-niassammata, kalaallinik isumagineqarluni aamma suliniutiginereersut sammisassa-qartitsinerillu pioreersut ilanngullugit.

– Erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq, pineqartoq tassaammata ikiortarialinnut suliniuteqarneq Kommuneqarfik Sermersuumit aallarnerneqartoq, kalaallinik suliniuteqartunit kalaallinillu inuusuttissarsioortunit qallunaat immikkut ilisimasallit suleqatigalugit pilersinneqartoq. Taamaalilluni suliniutiginereqartoq tassaannigilaq, pilersaarut Danmarkimit aallarnerneqartoq atuutilersinneqartorlu. Qallunaat suleqataasut uatsitut inissisimasut suliniutit aallarnisarneqarnerani pingaarutilimmik inissisimassaagut, kalaallilli taama suliaqartussat ilisimasassanik tuniorarneqareerpaata misilittagaqalerlutillu taamalu ikiortarialinnik sullissineq ingerlassinnaalerpassuk, uagut tunuariartuaassaagut, Grennessmindemi pisortaqaq Hanne Danielsen oqarpoq, taassuma aningaasaateqarfiit arlallit oqaloqatigisaqataarpai, ikiortarialinnut sullissinerme Nuummi allaffeqarfimmi pilersitsinissamut aamma Tasiilami ikiortaria-

© Trine Juncher Jørgensen

Thala Michelsen (tunungasoq), Arnartaq Løvstrøm aamma Maria Uitsatikitseq Grennessmindemi hiistinut ungalusamiittut.

Thala Michelsen (med ryggen til), Arnartaq Løvstrøm og Maria Uitsatikitseq ved Grennessmindes hestefold.

linnut sullivimmik, illoqarfiup aggustimi akunnaalliliilluni nalliuttorsiorinnissaanut ammarneqartussatut pilersaarutigineqartumut aningaasassarsiorluni.

Inuusuttissarsioortut suleqatiginereqartut Inuusuttissarsiummik ingerlataqartut marlussuit ikiortarialinnut suliniut taper-sorsorniarlugu aalajangiussimavaat. Siulleq tassaalluni Nuummiittoq Inuk Hostels aappaalu tassaalluni Air Greenland.

– Grennessmindemi suliniutiginereqartumut peqataavugut suliffeqarfiup inuiaqatigiinni akisussaassuseqarnissamut suliaqarnera pissutigalugu. Isumaqaratta suliniut anguniakkatsinnut, tassa inuiaqatigiit ineriartornerannut ilinniagaqassutsillu qaffasissusaanut akisussaaqataarusukkatta, inuusuttissarsioortut allat, pisortani oqartussat aamma kajumissutsiminnik suliniaqatigiiffiit suleqatigalugit, Air Greenlandimi niuernermet pisortaqaq Maliina Abelsen oqarpoq.

– Grennessmindemi suliniummi ilaatigut siunertarineqarpoq, ikiortariaqartunik sullissinerup qanoq ililluni isumaginninnikkut ajornartorsiutinik aaqqiissutaqa-taasinnaanera. Suliniummi suleqataasutut peqataaffigerusupparput ikiortarialinnik sullissinermut isumassarsitsisisoqarnissaa, ilaatigut Kommuneqarfik Sermersuup aamma Grennessmindep inuusuttunik sulisartoqarnerup avataaniittunik qanoq suliffinnik atugarissaarnermillu pilersitseqataanerisa saqqummiunnerisigut.

– Tamatumani saniatigut takornariartitsinerup ineriartortinneqarnerani innuttaasut ineriartortinneqarnerani akuutinneqarnissaa Air Greenlandimi siunnerfiguarparput. Suliniummi takorloorneqartut ilagaat ikiortarialinnit ingerlanneqartumik takornarianut qitiusumik sullissiviliortoqarnissaa takornariaqarnerullu siuarsarneqarnissaa. Taakku saniatigut kissaatiginereqartut ilagaat inuusuttunut sulisartoqarnerup avataani inissisimasunut sullivinnik pilersitsinissaa, tamatumani ilanngullugit takornarianik nassuiaassisartutut aamma Nunatsinni

(sumiiffinni) oqaluttuarisaanermik oqaluttuanillu allanik ingerlatitseqqittartut sulinissaa. Taama takorluugaqarneq Air Greenlandip suliniutaanut allanut naaper-tuuttuuvoq, tamatumanimi atavartumik ilaatigut Visit Greenland takornariartitsisar-tullu allat suleqatiginereqartarmata.

Nunatsinni ikiortarialinnik sullissineq

Isumaginninnermut, inatsisunik atuutsitsiner-mut, ilaqutariinnut naligiisitaanermullu Naal-lackersuisoqarfimmit angalasut Danmarkimi ikiortarialinnut sullissiviit arlallit decembarimi 2017-imi pulaarpaat, taakkununga ilaalluni Grennessminde Taastrupimiittoq. Danmarkimi ikiortarialinnik sullissinerme misilittakkanik katersinissaaq siunertarineqarpoq. Taamani isumaginninnermut naalackersuisup Sara Olsvigip aallartitat ukunaneersut: Danne-rhuset, Taastrupimi Grennessmindemeersut aamma eqqartuussissuserisut allaffeqarfianni Foldschack, Forchhammer, Dahlager & Barfod. Ilinniartut Nunatsinneersut siullit marsimi 2019-imi Grennessmindemu tikipput. Suliffeqarfimmi tassani qaammatini pingasuni suleqataassap-pup. Tamatumani kingorna Nuatsinnut utissap-pup Tasiilamilu ikiortarialinnut sullivimmik aallartitseqataassallutik.

Borgmester Asii Chemnitz Narupip Taastrupimiittoq Grennessminde juunimi 2018-imi pulaarpaat. Tamatumunnga atatillugu Kom-muneqarfik Sermersuup suleqatigiinnissamut uku atsiogatigiissuteqarfigai; Ejendomsfon-den Grennessminde Taastrupimiittoq aamma Advokatpartnerselskabet Foldschack, Forchhammer, Dahlager og Barfod. Ilinniartut Nunatsinneersut siullit marsimi 2019-imi Grennessmindemu tikippup. Suliffeqarfimmi tassani qaammatini pingasuni suleqataassap-pup. Tamatumani kingorna Nuatsinnut utissap-pup Tasiilamilu ikiortarialinnut sullivimmik aallartitseqataassallutik.